

Dokumentas atspausdintas iš teismų praktikos paieškos sistemos INFOLEX. Praktika
(www.teismupraktika.lt)

Kortelė:

482479_RegNr_3K-3-506/2012

<http://www.infolex.lt/tp/482479>

Santrauka:

Ieškovas prašė priteisti iš bankroto administratoriaus nuostolių atlyginimą, nes jis nesiėmė reikiamų veiksmų, kad bankrutuojanti įmonė grąžintų jai išnuomotas patalpas, nemokėjo nuomos mokesčio, patalpas subnuomojo tretiesiems asmenims. Pirmosios instancijos teismas ieškinį tenkino iš dalies, o apeliacinės instancijos teismas - pilnai. Atsakovas pateikė kasacinį skundą.

LAT pažymėjo, kad bankroto administratoriaus civilinė atsakomybė priskirtina profesinės civilinės atsakomybės kategorijai, todėl, sprendžiant klausimą dėl jo veiksmų teisėtumo (neteisėtumo), būtina atsižvelgti į jo profesinei veiklai keliamus standartus. Kadangi po teisėto nuomos sutarties nutraukimo atsakovas nesiėmė jokių veiksmų, kad patalpos būtų grąžintos ieškovui, jas be ieškovo sutikimo subnuomojo už atlygį tretiesiems asmenims, nesprenė klausimo dėl nuomos mokesčio mokėjimo ieškovui, dėl šių veiksmų ieškovas buvo priverstas kreiptis į teismą, kad bankrutuojanti įmonė būtų iškeldinta iš nuomojamų patalpų, o teismui patenkinus ieškinį, sprendimas buvo įvykdytas priverstinai, teismai pagrįstai sprenė, jog bankroto administratorius elgėsi neteisėtai ir nesąžiningai, ir šie jo neteisėti veiksmai lėmė nuostolių ieškovui atsiradimą.

LAT paliko galioti apeliacinės instancijos teismo nutartį.

Civilinė byla Nr. 3K-3-506/2012 Teisminio proceso Nr. 2-05-3-19713-2009-2

Procesinio sprendimo kategorijos: 44.5.2.17;

44.2.4.1; 116.1 (S)

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2012 m. lapkričio 21 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų: Dangutės Ambrasienės (pranešėja), Vinco Versecko ir Prano Žeimio (kolegijos pirmininkas),

rašytinio proceso tvarka teismo posėdyje išnagrinėjo civilinę bylą pagal **atsakovo UAB Verslo valdymo ir restruktūrizacijos centro** kasacinį skundą dėl Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012 m. balandžio 20 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo valstybės įmonės Valstybės turto fondo ieškinį atsakovui UAB Verslo valdymo ir restruktūrizavimo centrui dėl nuostolių atlyginimo; tretieji asmenys „If P&C Insurance AS“, UADB „BTA Draudimas“, A. Š., Kauno apskrities valstybinė mokesčių inspekcija.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė : I. Ginčo esmė

Byloje sprendžiamas ginčas **dėl bankroto administratoriaus civilinės deliktinės atsakomybės už žalą, padarytą atliekant bankroto procedūras.**

Ieškovas VĮ Valstybės turto fondas, remdamasis ĮBĮ 11 straipsnio 6 dalimi, CK 6.245, 6.263 straipsniais, prašė priteisti iš atsakovo bankroto administratoriaus UAB Verslo valdymo ir restruktūrizavimo centro 77 255,37 Lt nuostolių atlyginimą.

Ieškovas nurodė, kad atsakovo administruojama bankrutuojanti įmonė (BUAB „Čiaupas“) po negyvenamųjų patalpų nuomos sutarties nutraukimo 2006 m. spalio 13 d. iki priverstinio iškeldinimo iš jų 2008 m. gruodžio 1 d. neteisėtai naudojosi ieškovui priklausančiomis negyvenamosiomis patalpomis, nemokėjo nuomos mokesčio, atsakovas be ieškovo leidimo šias patalpas subnuomojo tretiesiems asmenims. Atsakovas nesiėmė visų reikiamų veiksmų, kad bankrutuojanti įmonė laiku gražintų ieškovui patalpas, taip padarė jam 77 255,37 Lt nuostolių (48 947,82 Lt nesumokėto nuomos mokesčio ir 28 307,44 Lt negautų pajamų ieškovui neturint galimybės nuomoti užimtas patalpas).

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų sprendimo ir nutarties esmė

Kauno miesto apylinkės teismas 2011 m. lapkričio 23 d. sprendimu ieškinį patenkino iš dalies: priteisė ieškovui iš atsakovo 36 192,30 Lt nuostolių atlyginimą ir procesines palūkanas; kitą ieškinio dalį atmetė. Teismas nustatė, kad 1995 m. gruodžio 1 d. nuomos sutartimi UAB „Čiaupas“ buvo išnuomos negyvenamosios patalpos, esančios Kaune, *duomenys neskelbtini*. 2001 m. sausio 10 d. išnuomotų patalpų nuomotojo teises perėmė ieškovas VĮ Valstybės turto fondas. 2003 m. balandžio 1 d. nuomos sutarties pakeitimu buvo nustatytas 2739,79 Lt nuomos mokestis per mėnesį. 2006 m. vasario 2 d. UAB „Čiaupas“ buvo iškelta bankroto byla, bankroto administratoriumi paskirtas atsakovas UAB Verslo valdymo ir restruktūrizacijos centras, patvirtintas ieškovo 158 170,53 Lt reikalavimas (nuomos mokesčio skola, netesybos ir palūkanos) bankrutuojančiai UAB „Čiaupas“. 2006 m. balandžio 4 d. BUAB „Čiaupas“ kreditorių susirinkimas patvirtino administravimo išlaidų sąmatą – 15 000 Lt su PVM. 2006 m. birželio 1 d. kreditorių susirinkimas įpareigojo bankroto

administratorių kreiptis į ieškovą dėl nuomos sutarties galiojimo pratęsimo. 2006 m. liepos 12 d. ieškovas raštu Nr. (34)-3R-2282 pranešė, kad nutraukia nuomos sutartį nuo 2006 m. spalio 13 d. 2006 m. rugpjūčio 22 d. kreditorių susirinkimas nutarė pratęsti bankrutuojančios įmonės ūkinę veiklą. 2006 m. rugsėjo 8 d. rašte ieškovas nurodė, kad atsakovo reikalavimas dėl 139 832 Lt nuomojamų patalpų pagerinimo išlaidų yra neteisėtas, kad nutraukia nuomos sutartį, o bankrutuojančios įmonės skola yra 3419 Lt nuomos mokesčio. 2006 m. spalio 12 d. raštu ieškovas pranešė atsakovui, kad nesutinka, jog bankrutuojanti įmonė vykdytų veiklą nuomojamuose patalpose, prašė jas grąžinti ir sumokėti nuomos mokesčių. 2006 m. lapkričio 8 d. raštu atsakovas prašė leisti vykdyti BUAB „Čiaupas“ ūkinę veiklą nuomojamose patalpose, nors nuomos sutartis nutraukta, tačiau už naudojimąsi patalpomis mokamas nuomos mokestis. 2006 m. lapkričio 15 d. rašte ieškovas nurodė, kad atsakovo prašymas nepriimamas, nes nemokamas nuomos mokestis ir jam daroma žala. 2007 m. birželio 5 d. ieškovas kreipėsi į teismą dėl bankrutuojančios įmonės iškeldinimo iš nuomojamų patalpų. Kauno apygardos teismas 2007 m. birželio 29 d. nutartimi ieškovo ieškinio reikalavimus dėl nuomos mokesčio ir nuostolių atlyginimo išskyrė į atskirą bylą, ją sustabdė ir perdavė bankroto bylą nagrinėjančiam teismui. Įsiteisėjusiu Kauno apygardos teismo 2008 m. vasario 28 d. sprendimu ieškinys dėl bankrutuojančios įmonės iškeldinimo patenkintas, 2008 m. gruodžio 1 d. teismo sprendimas įvykdytas ir bankrutavusi įmonė priverstinai iškeldinta iš nuomojamų patalpų. 2008 m. rugsėjo 3 d. atnaujintas bylos dėl nuostolių priteisimo nagrinėjimas. Kauno apygardos teismas 2008 m. gruodžio 24 d. nutartimi bankroto byloje patvirtino ieškovo 77 255,37 Lt reikalavimą BUAB „Čiaupas“ (48 947,82 Lt nesumokėto nuomos mokesčio ir 28 307,44 Lt negautų pajamų). Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2009 m. birželio 26 d. nutartimi paliko galioti Kauno apygardos teismo 2008 m. gruodžio 24 d. nutarties dalį, kuria patvirtintas ieškovo 77 255,37 Lt reikalavimas. Kasacinis teismas pažymėjo, kad lėšų bankrutuojančioje įmonėje nebuvimas neužkerta kelio ieškovui pareikšti savarankišką reikalavimą asmeniui, dėl kurio veiksmų (neveikimo) su juo nebuvo atsiskaityta, tokiu atveju gali būti sprendžiamas ir bankroto administratoriaus atsakomybės klausimas pagal ĮBĮ 11 straipsnio 6 dalį. 2009 m. liepos 7 d. rašte ieškovas, kreipdamasis į atsakovą dėl 77 255,37 Lt nuostolių sumokėjimo, nurodė, kad įmonės bankroto proceso metu atsakovas be ieškovo leidimo ir pažeisdamas nuomos sutartį perdavė naudotis už užmokestį nuomojamas patalpas tretiesiems asmenims (UAB „Skrynius“, UAB „Kagneta“, A. Kalvaičio IĮ ir kt.), nuo 2006 m. rugsėjo mėnesio iki 2008 m. lapkričio mėnesio nemokėjo ieškovui nuomos mokesčio, nors turėjo lėšų, per visą šį laikotarpį negrąžino patalpų. 2009 m. rugpjūčio 25 d. rašte atsakovas nurodė, kad bankroto byloje ieškovo patvirtintas finansinis reikalavimas buvo patenkintas 2006 m. spalio 23 d. pervadant jam 158 170,53 Lt. Tačiau įvertinus priteistus nuostolius, ieškovo gauta suma turėtų būti 148 791,88 Lt, t. y. ieškovas gavo 9378,65 Lt daugiau, nei būtų gavęs, jeigu kreditoriai būtų nusprendę pirmiau dengti administravimo išlaidas ir tik po to tenkinti finansinį reikalavimą.

Teismas nurodė, kad ieškovas 2006 m. liepos 12 d. raštu prieš tris mėnesius įspėjo atsakovą dėl negyvenamųjų patalpų nuomos sutarties nutraukimo, ji buvo nutraukta nuo 2006 m. spalio 13 d., tačiau bankrutuojanti įmonė iš patalpų neišsikėlė, patalpas atsakovas be ieškovo sutikimo subnuomojo tretiesiems asmenims iki 2008 m. gruodžio 1 d., kai bankrutuojanti įmonė buvo priverstinai iš jų iškeldinta, nemokėjo viso priklausančio sumokėti nuomos mokesčio ir taip padarė ieškovui nuostolių. Bankroto administratorius, atstovaudamas kreditorių ir bankrutuojančios įmonės interesams, turi veikti itin sąžiningai, rūpestingai, atidžiai ir kvalifikuotai. ĮBĮ 11 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad administratorius įstatymų nustatyta tvarka privalo atlyginti nuostolius, kurie atsirado dėl jo kaltės. Visuose bankrutuojančios įmonės kreditorių susirinkimuose ieškovas reikalavo grąžinti patalpas ir sumokėti nuomos mokesčių. Kreditorių susirinkimuose nebuvo kalbama apie subnuomos sutarčių sudarymą su trečiaisiais asmenimis, o sprendžiama dėl įmonės veiklos pratęsimo, tačiau ieškovas prieštaravo, kad išnuomotose patalpose būtų vykdoma įmonės veikla. Teismas atmetė atsakovo argumentus, kad patalpos nebuvo laiku grąžintos dėl ieškovo kaltės, nurodydamas, kad tuo laikotarpiu, kai atsakovas siūlė ieškovui perimti patalpas, jos buvo užimtos subnuomininkų. Teismas

konstatavo, kad atsakovas neįrodė, jog nėra jo kaltės dėl ieškovui nesumokėto nuomos mokesčio ir padarytų nuostolių nuo 2006 m. spalio 13 d. iki 2008 m. gruodžio 1 d., todėl jis privalo atlyginti ieškovo patirtus nuostolius. Teismas atmetė atsakovo argumentą, kad BUAB „Čiaupas“ permokėjo ieškovui už patalpų nuomą, nes nustatė, kad bankrutuojanti įmonė nesumokėjo viso priklausančio sumokėti nuomos mokesčio nuo 2006 m. spalio 13 d. iki 2008 m. gruodžio 1 d. Teismas atmetė atsakovo argumentą, kad ieškovas negalėjo gauti pajamų už patalpų nuomą, nes nebuvo sudaręs sutarčių su kitais pretendais dėl patalpų nuomos. Teismas nurodė, kad ieškovas patikėjimo teise valdo valstybės turtą, toks turtas išnuomojamas viešo konkurso, aukciono būdu, kad jiems surengti reikalingos patalpos, o šios buvo užimtos subnuomininkų. Teismas, atsižvelgęs į tai, kad subnuomininkai sumokėjo ieškovui už patalpų nuomą 23 247,22 Lt ir iš nuostolių sumos turi būti išskaičiuotas PVM mokesčiai, nustatė, jog ieškovas patyrė 36 192,30 nuostolių.

Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2012 m. balandžio 20 d. nutartimi pirmosios instancijos teismo sprendimą pakeitė: ieškovui priteistą 36 192,30 Lt nuostolių atlyginimą padidino iki 77 255,37 Lt ir nuo šios sumos priteisė procesines palūkanas; kitą sprendimo dalį paliko nepakeistą. Teisėjų kolegija konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas nustatė visas svarbias byloje faktines aplinkybes ir padarė teisingą išvadą, jog atsakovas netinkamai atliko bankroto administratoriaus pareigas, nes nesiėmė visų reikiamų veiksmų, kad bankrutuojanti įmonė laiku ir tinkamai perduotų ginčo patalpas ieškovui, o to neatlikęs, padarė ieškovui turtinę žalą. Teisėjų kolegijos vertinimu, byloje nustatytos visos atsakovo civilinės atsakomybės sąlygos (CK 6.245, 6.246–6.249 straipsniai). Teisėjų kolegija pažymėjo, kad ginčo patalpos nuosavybės teise priklauso valstybei ir toks turtas išimtinai nuomojamas aukciono būdu, todėl ieškovas neturėjo pareigos teikti įrodymų, jog užimtos patalpos galėjo būti išnuomos. Valstybei priklausančių patalpų nuomos mokesčio apskaičiavimą reglamentuoja Nuompinigių už valstybės materialinio turto nuomą skaičiavimo taisyklės. Ieškovas, apskaičiuodamas nuomos mokesčių, rėmėsi šiuo teisės aktu. Teisėjų kolegija nurodė, kad pirmosios instancijos teismas neteisingai nustatė nuostolių dydį, sprenddamas, jog nuostoliai turi būti nustatyti iš naujo šioje byloje, o ne siejant jų dydį su ieškovo patvirtintu finansiniu reikalavimu UAB „Čiaupas“ bankroto byloje. Ieškovo patirti nuostoliai yra lygūs bankroto byloje jo patvirtintam 77 255,37 Lt reikalavimui (48 947,82 Lt nesumokėto nuomos mokesčio ir 28 307,55 Lt negautų pajamų dėl negalėjimo nuomoti užimtas patalpas), kuris nebuvo patenkintas, nes bankrutuojanti įmonė dėl netinkamų bankroto administratoriaus veiksmų tam neturėjo lėšų. Taip pat teismas nepagrįstai sprendė, kad subnuomininkai sumokėjo ieškovui nuomos mokesčių už laikotarpį nuo 2007 m. birželio mėnesio iki 2008 m. lapkričio mėnesio.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

Kasaciniu skundu atsakovas prašo teismų sprendimą ir nutartį panaikinti, priimti naują sprendimą – ieškinį atmesti. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

1. *Dėl CPK 270 straipsnio 4 dalies, 331 straipsnio 4 dalies pažeidimo.* Kasatorius teigia, kad apeliacinės instancijos teismo nutartis nėra tinkamai motyvuota. Joje nenurodyta jokių motyvų, kuriais teismas pagrindė išvadą dėl atsakovo veiksmų neteisėtumo ir kitų civilinės atsakomybės sąlygų buvimo; nenurodyta motyvų dėl atsakovo apeliacinio skundo argumentų. Tai reiškia, kad apeliacinės instancijos teismas iš esmės netyrė ir neanalizavo byloje esančių įrodymų, tiesiog formaliai nurodė sutinkantis su pirmosios instancijos teismo sprendimu. O pirmosios instancijos teismo sprendimas yra nuskenuotų bylos dalyvių procesinių dokumentų rinkinys. Sprendimą teismas priėmė techniškai perkėlęs procesinių dokumentų turinį, neatlikęs jokio įrodymų tyrimo ir vertinimo. Nė vienas teismų neanalizavo ir išsamiai neįvertino kasatoriaus nurodytų teisinių ir faktinių argumentų, apskritai neįvertino ieškovo nesąžiningumo dėl ginčo patalpų perdavimo fakto.

2. *Dėl CK 6.246 straipsnio pažeidimo.* Kasatorius teigia, kad teismai taikė civilinę atsakomybę, nenustatę jo neteisėtų veiksmų. 2006 m. balandžio 4 d. bankrutuojančios įmonės kreditorių susirinkimas nutarė skirti bankroto administratoriui 15 000 Lt administravimo išlaidų (nors jis prašė skirti 50 000 Lt), iš kurių būtų mokamas ir nuomos mokestis ieškovui, tik esant įmonėje lėšų. Ieškovas, kuris yra vienas didžiausių įmonės kreditorių, šio nutarimo neskundė. Ieškovas nė karto kreditorių susirinkime nereiškė pretenzijų dėl patalpų perdavimo, neinicijavo atsakovo jų perduoti, neskundė nei atsakovo veiksmų, nei kreditorių susirinkimo nutarimo, kuriuo nustatyta, kad administravimo sąnaudos mokamos tik esant įmonėje lėšų. Duomenų, kad įmonė turėjo lėšų ir nemokėjo už patalpų nuomą, byloje nėra. Pagal Įmonių bankroto įstatymą kreditorių susirinkimo sprendimai yra privalomi bankroto administratoriui. Atsakovas vykdė visus neprieštaraujančius įstatymui kreditorių susirinkimo nutarimus. Teismai nekonstatavo, kad atsakovas būtų pažeidęs kokias nors ĮBĮ normas. Dėl to jo veiksmai negali būti pripažinti neteisėtais, o nesant vienos iš civilinės atsakomybės sąlygų (neteisėtų veiksmų), jam negali kilti civilinės atsakomybės.

3. *Dėl CK 6.249, 6.223, 6.189 straipsnių, CPK 185 straipsnio pažeidimo.* Kasatorius teigia, kad teismai pažeidė CK 6.249 straipsnį, reglamentuojantį netiesioginių nuostolių atlyginimą, nes byloje nenustatyta, jog ieškovas būtų realiai patyręs nuostolių. Ieškovas nepateikė jokių įrodymų dėl galimybės išnuomoti patalpas kitiems asmenims (preliminariųjų sutarčių ir pan.), o negautas pajamas apskaičiuoja, taikydamas tikėtino (o ne realumo, kaip nustatyta CK 6.249 straipsnyje) kriterijų. Aplinkybė, kad po bankrutavusios įmonės iškeldinimo iš patalpų jos nebuvo išnuomos tretiesiems asmenims, rodo, jog ieškovas realiai neturėjo galimybių jų išnuomoti kitiems asmenims. Byloje nenustatyta, kad netiesioginiai nuostoliai (negautas nuomos mokestis) būtų pagrįsti realiomis, įrodytomis ir neišvengiamomis pajamomis, t. y. kad ieškovas neišvengiamai būtų išnuomojęs patalpas už tą pačią kainą kitiems asmenims. Nuomos mokesčio dydį (taigi ir tariamą nuostolių dydį) teismai grindė ta aplinkybe, kad, esant sutartiniams santykiams, buvo pakeista nuompinigių už valstybės ilgalaikio materialinio turto nuomą skaičiavimo tvarka, todėl ieškovui turėjo būti mokamas didesnis nuomos mokestis. Tačiau nuomos sutartis nebuvo pakeista, šalys savo susitarimu nenustatė didesnio nuomos mokesčio, o šalių įsipareigojimai pagal sutartį turi įstatymo galią. Teismai visiškai neatsižvelgė į tai, kad su ieškovu visiškai atsiskaityta – jam sumokėtas visas nuomos mokestis nuo sutarties sudarymo iki patalpų gražinimo. Nuomos mokestis pagal sutartį gali būti mokamas ne tik pinigais, bet ir kitais būdais (natūra, turto pagerinimu). Dalis nuomos mokesčio ieškovui buvo sumokėta natūra ir nuomojamų patalpų pagerinimu. Ieškovas gavo pajamų (grynaisiais ir natūra) 541 565,69 Lt, šie duomenys gauti pagal ieškovo pateiktus įrodymus, t. y. jis pripažino faktą, kad jam sumokėta 541 565,69 Lt nuomos mokesčio, nors šis už visą nuomos laikotarpį yra 426 460,40 Lt. Ieškovas, pareikšdamas ieškinį, reikalauja dar kartą su juo atsiskaityti, nors per laikotarpį, už kurį prašo priteisti nuomos mokesčių, neišrašė nė vienos PVM sąskaitos faktūros.

4. *Dėl Įmonių bankroto įstatymo 11 straipsnio 13 ir 20 dalių pažeidimo.* Teismai neatsižvelgė į tai, kad atsakovas savo profesinę civilinę atsakomybę yra apdraudęs privalomuoju draudimu. Konstatavus, kad atsakovas yra atsakingas už nuostolių padarymą, turėjo būti nustatytos aplinkybės, susijusios su draudimo sutartiniais teisiniais santykiais, ir sprendžiama, ar nuostolių atlyginimas priteistinas iš atsakovo ar iš jo draudiko. Teismai šios aplinkybės nenagrinėjo, o draudikas byloje dalyvauja kaip trečiasis asmuo, nepareiškiantis savarankiškų reikalavimų, ir dėl tokios procesinės padėties negali būti sprendžiamas jo atsakomybės klausimas.

Prisidėjimu prie kasacinio skundo trečiasis asmuo A. Š. palaiko kasacinio skundo argumentus ir prašo skundą tenkinti.

Atsiliepime į kasacinį skundą ieškovas prašo apeliacinės instancijos teismo nutartį palikti nepakeistą. Jame nurodoma, kad byloje nustatyti kasatoriaus neteisėti veiksmai (neveikimas), dėl kurių ieškovas

patyrė žalos. Kasatorius be jokių pagrįstų priežasčių ilgą laiką negrąžino ieškovui nuomojamų patalpų. Kauno apygardos teismas dar 2007 m. gruodžio 7 d. nutartimi nutarė nutraukti bankrutuojančios įmonės ūkinę-komercinę veiklą ir įpareigojo kasatorių atleisti įmonės darbuotojus. Tačiau jis dar visus metus iki įmonės priverstinio iškeldinimo iš patalpų nepagrįstai tęsė jos nuostolingą veiklą, neteisėtai subnuomojo patalpas už atlygį tretiesiems asmenims, nemokėjo ieškovui nuomos mokesčio, nors įmonėje tuo metu buvo lėšų, ir sąmoningai vengė grąžinti patalpas ieškovui. Kasatoriaus teiginiai, kad neįrodytas žalos dydis prieštarauja bankroto byloje priimtiems teismų sprendimams. Nuomojamų patalpų pagerinimo išlaidų atlyginimo klausimas išspręstas įsiteisėjusia Lietuvos apeliacinio teismo 2005 m. spalio 4 d. nutartimi.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl įmonės bankroto administratoriaus civilinės atsakomybės

ĮBĮ 11 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad įmonės bankroto administratorius įstatymų nustatyta tvarka privalo atlyginti nuostolius, kurie atsirado dėl jo kaltės. Kai įmonės bankroto administratorius yra fizinis asmuo, jis pats atsako už savo neteisėtais veiksmais padarytą žalą, o kai bankroto administravimo paslaugas teikia juridinis asmuo, jeigu įstatymu ar sutartimi nenustatyta kitaip, šis asmuo, o ne jo įgalioji fiziniai asmenys, yra civilinės atsakomybės subjektas.

Bankroto administratoriaus civilinė atsakomybė priskirtina profesinės civilinės atsakomybės kategorijai, todėl, sprendžiant klausimą dėl bankroto administratoriaus veiksmų teisėtumo (neteisėtumo), būtina atsižvelgti į jo profesinei veiklai keliamus standartus. Kasacinis teismas šiuo klausimu yra išaiškinęs, kad bankroto administratorius (fizinis ar juridinis asmuo) yra verslu užsiimantis subjektas, savo rizika ir atsakomybe teikiantis administravimo paslaugas. Bankroto administratorius yra savo srities profesionalas, kuriam teisės aktų nustatyti specialūs kvalifikaciniai reikalavimai, taikomi aukštesni veiklos bei atsakomybės standartai, jį saisto specialios etikos taisyklės ir bendrieji teisės principai. Dėl to bankroto administratorius turi veikti itin sąžiningai, rūpestingai, atidžiai ir kvalifikuotai tam, kad bankroto procedūra būtų maksimaliai naudinga kreditoriams ir bankrutuojančiai įmonei (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2010 m. lapkričio 30 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *UAB „Šilterma“ bankroto byloje*, bylos Nr. 3K-3-486/2010; 2010 m. gruodžio 13 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *BUAB „Pakrijas“ v. UAB „Bankroto administravimo paslaugos“ ir kt.*, bylos Nr. 3K-3-508/2010).

Pagal bendrąją civilinės atsakomybės taisyklę ji taikoma tada, kai nustatoma šių sąlygų visuma: neteisėti veiksmai (CK 6.246 straipsnis), priežastinis ryšys tarp neteisėtų veiksmų ir padarytos žalos (nuostolių) (CK 6.247 straipsnis), kaltė (6.248 straipsnis) ir žala (nuostoliai) (CK 6.249 straipsnis). Nesant bent vienos iš nurodytų civilinės atsakomybės sąlygų, civilinė atsakomybė negali būti taikoma. Ši taisyklė taikytina ir bankroto administratoriaus civilinei atsakomybei, todėl byloje, kuriose bankroto administratoriui reiškiami reikalavimai dėl žalos (nuostolių) atlyginimo, teismai turi nustatyti visas pirmiau nurodytas civilinės atsakomybės sąlygas. Bankroto administratoriaus neteisėtus veiksmus, žalos (nuostolių) faktą ir priežastinį ryšį tarp bankroto administratoriaus neteisėtų veiksmų ir padarytos žalos (nuostolių) privalo įrodyti ieškovas (CPK 178 straipsnis). Teismui nustačius bankroto administratoriaus neteisėtus veiksmus, lėmusius žalos (nuostolių) atsiradimą, jo kaltė preziumuojama (CK 6.248 straipsnio 1 dalis). Paneigti šią prezumpciją, t. y.

įrodyti, kad nėra kaltės dėl atsiradusios žalos, turi bankroto administratorius (CPK 178, 182 straipsnio 4 dalis).

Kasatorius (bankroto administratorius) teigia, kad nagrinėjamoje byloje teismai nenustatė, jog jis, vykdydamas bankroto administratoriaus pareigas, būtų pažeidęs konkrečias Įmonių bankroto įstatymo normas, todėl byloje nenustatytas ir jo veiksmų neteisėtumas, o nesant vienos iš civilinės atsakomybės sąlygų, jam negali kilti civilinės atsakomybės dėl ieškovui padarytos žalos. Teisėjų kolegija šiuos kasacinio skundo argumentus pripažįsta nepagrįstais.

CK 6.246 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta neteisėtų veiksmų sąvoka – tai įstatymuose ar sutartyje nustatytos pareigos neįvykdymas (neteisėtas neveikimas) arba veiksmų atlikimas, kuriuos atlikti draudžia įstatymai ar sutartis (neteisėtas veikimas), arba bendro pobūdžio pareigos elgtis atidžiai ir rūpestingai pažeidimas. Taigi civilinėje teisėje neteisėtais veiksmais pripažįstami ne tik veiksmai (neveikimas), prieštaraujantys įstatymams, kitiems teisės aktams ar sutarčiai, bet ir pažeidžiantys bendrojo pobūdžio pareigą elgtis taip, kad nebūtų pažeistos kitų asmenų teisės ar teisėti interesai. Sprendžiant klausimą dėl bankroto administratoriaus veiksmų teisėtumo (neteisėtumo), turi būti taikomos ne tik Įmonių bankroto įstatymo normos, reglamentuojančios bankroto administratoriaus veiklą pareigas ir kompetenciją, bet ir CK 6.246 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta neteisėtų veiksmų sąvoka.

Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad ieškovas (nuomotojas) teisėtai nutraukė su nuomininku (BUAB „Čiaupas“) 1995 m. gruodžio 1 d. negyvenamųjų patalpų nuomos sutartį, nes šis nevykdė pareigos tinkamai ir laiku mokėti nuomos mokesčių. Ieškovas prieš tris mėnesius 2006 m. liepos 12 d. raštu įspėjo nuomininką apie sutarties nutraukimą nuo 2006 m. spalio 13 d. ir pareikalavo grąžinti nuomojamas patalpas bei sumokėti nuomos mokesčio skolą. Šiuos veiksmus turėjo atlikti atsakovas, kaip nuomininko bankroto administratorius. Atsakovas neginčijo nuomos sutarties nutraukimo teisėtumo, todėl, pasibaigus nuomos sutarčiai, privalėjo imtis veiksmų, kad negyvenamosios patalpos būtų grąžintos ieškovui ir spręsti klausimą dėl susidariusios nuomos mokesčio skolos atlyginimo (CK 6.499 straipsnis). Bylą nagrinėję teismai nustatė, kad po nuomos sutarties nutraukimo bankroto administratorius nesiėmė jokių veiksmų, kad negyvenamosios patalpos būtų grąžintos ieškovui, šias patalpas be ieškovo sutikimo subnuomojo už atlygį tretiesiems asmenims, nesprendė klausimo dėl nuomos mokesčio už naudojimąsi patalpomis mokėjimo ieškovui ir nuomos mokesčio skolos atlyginimo. Dėl tokių bankroto administratoriaus neteisėtų veiksmų ieškovas buvo priverstas kreiptis į teismą, kad BUAB „Čiaupas“ būtų išskeldinta iš nuomojamų patalpų. Kauno apygardos teismas 2008 m. vasario 28 d. sprendimu patenkino ieškovo ieškinį (teismo sprendimas įsiteisėjo 2008 m. rugpjūčio 26 d.), tačiau bankroto administratorius net ir tada nesiėmė jokių veiksmų grąžinti patalpas ieškovui. Jos ieškovui buvo grąžintos tik 2008 m. gruodžio 1 d., įvykdžius teismo sprendimą priverstinai. Dėl nustatytų aplinkybių teismai sprendė, kad bankroto administratorius elgėsi neteisėtai ir nesąžiningai, nes, pasibaigus nuomos sutarčiai, nesiėmė jokių veiksmų, jog bankrutuojanti bendrovė grąžintų patalpas ieškovui, neteisėtai šias patalpas subnuomojo tretiesiems asmenims, nuo nuomos sutarties nutraukimo 2006 m. spalio 13 d. iki patalpų grąžinimo ieškovui 2008 m. gruodžio 1 d. nesprendė klausimo dėl nuomos mokesčio mokėjimo ieškovui. Teismai konstatavo, kad bankroto administratoriaus neteisėti veiksmai lėmė nuostolių ieškovui atsiradimą, o bankroto administratorius neįrodė, kad nėra jo kaltės dėl ieškovui padarytų nuostolių.

Teisėjų kolegija daro išvadą, kad bylą nagrinėję teismai tinkamai nustatė atsakovo veiksmus (neveikimą), susijusius su ginčo patalpomis, ir pagrįstai pripažino juos neteisėtais, nes atsakovas, būdamas bankroto administratorius, pažeidė bendrojo pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai, kad nebūtų pažeistos ieškovo teisės ir jam nebūtų padaryta žalos.

Dėl žalos (nuostolių) dydžio

Teisėjų kolegija pažymi, kad padarytos žalos (nuostolių) dydis yra faktinės bylos aplinkybės, kurios nustatomos nagrinėjant bylą pirmosios ir apeliacinės instancijos teisme, o kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių (CPK 353 straipsnio 1 dalis), tačiau patikrina apskųstus teismų procesinius sprendimus teisės taikymo aspektu, t. y. ar teismai, nustatydami faktines bylos aplinkybes, nepažeidė įrodinėjimo ir įrodymų įvertinimo taisyklių.

Apeliacinės instancijos teismas, spręsdamas klausimą dėl ieškovui padarytos žalos dydžio, rėmėsi UAB „Čiaupas“ bankroto byla, kurioje buvo sprendžiamas ieškovo reikalavimas priteisti jam iš BUAB „Čiaupas“ 48 947,82 Lt nesumokėto nuomos mokesčio ir 28 307,55 Lt negautų pajamų dėl negalėjimo ieškovui nuomoti negyvenamąsias patalpas (nuo nuomos sutarties nutraukimo 2006 m. spalio 13 d. iki BUAB „Čiaupas“ priverstinio iškeldinimo iš patalpų 2008 m. gruodžio 1 d.), iš viso 77 255,37 Lt. Bankroto byloje Kauno apygardos teismas pripažino ieškovo reikalavimą priteisti nuomos mokesčių pagrįstu ir 2008 m. gruodžio 24 d. nutartimi patvirtino ieškovo 77 255,37 Lt reikalavimą BUAB „Čiaupas“. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2009 m. birželio 26 d. nutartimi paliko galioti Kauno apygardos teismo 2008 m. gruodžio 24 d. nutarties dalį, kurią patvirtintas ieškovo 77 255,37 Lt reikalavimas UAB „Čiaupas“ bankroto byloje. Apeliacinės instancijos teismas padarė išvadą, kad dėl bankroto administratoriaus neteisėtų veiksmų ieškovo patirti nuostoliai nustatyti UAB „Čiaupas“ bankroto byloje ir jų dydis lygus įsiteisėjusiu teismo nutartimi patvirtintam ieškovo 77 255,37 Lt reikalavimui, kuris nebuvo patenkintas, nes bankrutuojanti bendrovė neturėjo lėšų.

Teisėjų kolegija, įvertinusi apeliacinės instancijos teismo nutarties motyvus ir padarytas išvadas dėl ieškovui priteistinių nuostolių, konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas nepažeidė įrodinėjimo ir įrodymų vertinimo taisyklių ir tinkamai nustatė jų dydį.

Dėl pareigos motyvuoti teismo sprendimą (nutartį)

Kasaciniame skunde nurodoma, kad teismų sprendimas ir nutartis nepakankamai motyvuoti, apeliacinės instancijos teismas pasisakė ne dėl visų apeliacinio skundo argumentų, nenurodė motyvų, dėl kurių padarė išvadą, jog byloje nustatyti kasatoriaus neteisėti veiksmai ir kitos civilinės atsakomybės sąlygos, taip, kasatoriaus nuomone, teismai esmingai pažeidė CPK 270 straipsnio 4 dalies ir 331 straipsnio 4 dalies normas.

Teisėjų kolegija pažymi, kad tuo atveju, kai teismo sprendimo (nutarties) motyvai yra neišsamūs, šis pažeidimas gali būti pripažintas esminiu pagal CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 punktą, jeigu sprendimo (nutarties) motyvuojamojoje dalyje neatsakyta į pagrindinius (esminius) bylos faktinius ir teisinius aspektus, ir dėl to byla galėjo būti išspręsta neteisingai. Jei teismo sprendimo motyvuojamojoje dalyje argumentuotai atsakyta į pagrindinius išnagrinėto ginčo aspektus, tai negali būti pagrindas vien dėl formalių pažeidimų panaikinti iš esmės teisingą teismo sprendimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2008 m. gruodžio 16 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *antstolis A. B. v. A. M. ir kt.*, bylos Nr. 3K-3-603/2008; kt.). Europos Žmogaus Teisių Teismas savo jurisprudencijoje laikosi pozicijos, kad teismo pareiga pagrįsti priimtą sprendimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detaliam atsakymui į kiekvieną argumentą; apeliacinės instancijos teismas atmesdamas apeliacinį skundą gali tiesiog pritarti žemesnės instancijos teismo priimto sprendimo motyvams (*Angel Angelov v. Bulgaria*, no. 51343/99, judgment of 15 February 2007; kt.).

Teisėjų kolegija, įvertinusi skundžiamų teismų sprendimo ir nutarties motyvuojamąsias dalis, daro išvadą, kad nėra pagrindo pripažinti, jog teismai būtų esmingai pažeidę proceso teisės normų reikalavimus, keliamus teismo sprendimo (nutarties) turiniui. Iš pirmosios instancijos teismo sprendimo turinio matyti, kad jo motyvuojamojoje dalyje teismas nurodė esminius bylos faktinius ir teisinius argumentus, dėl kurių padarė išvadą, jog atsakovui turi būti taikoma civilinė atsakomybė dėl ieškovui padarytų nuostolių. Tai, kad teismo sprendimas yra didelės apimties, o jo motyvuojamoji dalis neišdėstyta glausta forma, kaip to reikalaujama pagal CPK 270 straipsnio 4 dalį, nėra pagrindas vien dėl formalių pažeidimų panaikinti iš esmės teisingą teismo sprendimą. Iš apeliacinės instancijos teismo nutarties turinio matyti, kad su dalimi pirmosios instancijos teismo motyvų ir išvadų apeliacinės instancijos teismo sutiko ir dėl jų plačiai nepasisakė, o nutartį iš esmės motyvavo dėl pirmosios instancijos teismo išvadų, su kuriomis nesutiko. Tai, kad apeliacinės instancijos teismas nepakartojė pirmosios instancijos teismo motyvų, kuriems pritarė, ir nepasisakė dėl visų apeliacinio skundo argumentų, kuriuos laikė neesminiais, nėra pagrindas išvadai, kad buvo esmingai pažeista CPK 331 straipsnio 4 dalis.

Dėl kitų kasacinio skundo argumentų

Kasatoriaus teigimu, net ir nustačius, kad jis atsakingas už nuostolių ieškovui padarymą, jis nėra tinkamas atsakovas byloje, nes jo profesinė civilinė atsakomybė apdrausta privalomuoju draudimu, todėl nuostolių atlyginimas galėjo būti priteistas tik iš draudiko, o teismai šios aplinkybės nenagrinėjo.

Pirma, teisėjų kolegija pažymi, kad pagal CPK 353 straipsnio 1 dalį kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių ir apskūstus teismų procesinius sprendimus patikrina tik teisės taikymo aspektu, todėl aplinkybės, kurios nebuvo nagrinėjamos pirmosios ar apeliacinės instancijos teisme, nėra kasacinio nagrinėjimo dalykas. Kita vertus, kasatorius nei atsiliepime į ieškinį, nei apeliaciniame skunde negrindė savo atsikirtimų į ieškinį aplinkybe, kad jo civilinė atsakomybė apdrausta privalomuoju draudimu, todėl šio klausimo bylą nagrinėję teismai nesprendė. Iš bylos medžiagos matyti, kad 2010 m. gegužės 20 d. teismo posėdyje buvo įtraukti dalyvauti byloje trečiaisiais asmenimis, nepareiškiančiais savarankiškų reikalavimų, draudikai „If P&C Insurance AS“ ir UADB „BTA Draudimas“, pas kuriuos kasatorius buvo draudęs savo profesinę civilinę atsakomybę. Iš byloje pateiktų draudimo polisų matyti, kad kasatoriaus sudaryta draudimo sutartis su draudiku UADB „BTA Draudimas“ galiojo nuo 2009 m. kovo 3 d. iki 2010 m. kovo 2 d. (T. 3, b. l. 35), su draudiku „If P&C Insurance AS“ – nuo 2010 m. kovo 3 d. iki 2011 m. kovo 2 d. (T. 3, b. l. 33). Kasatoriaus neteisėti veiksmai, dėl kurių buvo padaryta nuostolių ieškovui, atlikti laikotarpiu nuo 2006 m. spalio 13 d. iki 2008 m. gruodžio 1 d., t. y. tuo metu, kad dar nebuvo sudarytų sutarčių su draudikais. Dėl to teismams nebuvo pagrindo nagrinėti aplinkybių, susijusių su draudimo sutartiniais teisiniais santykiais.

Dėl kitų kasaciniame skunde nurodytų argumentų teisėjų kolegija nepasisako kaip teisiškai nereikšmingų ir nesudarančių kasacijos pagrindų pagal CPK 346 straipsnio 2 dalį.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, teisėjų kolegija konstatuoja, kad kasacinio skundo argumentai nesudaro įstatyme (CPK 346 straipsnio 2 dalis) nustatytų pagrindų naikinti skundžiamus teismų procesinius sprendimus.

Dėl išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, priteisimo

Atmetus kasacinį skundą, valstybei iš kasatoriaus priteistinos išlaidos, susijusios su procesinių dokumentų įteikimu kasaciniame teisme (CPK 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 96 straipsnis). Pagal

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Bendrosios teismo raštinės 2012 m. lapkričio 21 d. pažymą kasacinis teismas patyrė 85,33 Lt išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012 m. balandžio 20 d. nutartį palikti nepakeistą.

Priteisti iš atsakovo UAB Verslo valdymo ir restruktūrizavimo centro (kodas 135569749) į valstybės biudžetą 85,33 Lt (aštuoniasdešimt penkis litus 33 ct) išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu.

Ši nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Dangutė Ambrasienė

Vincas Verseckas

Pranas Žeimys

</BODY